

ሐምሌ 28 ቀን 2007 ዓ.ም.

ዳኞች፡-ተሻገር ገብረሥላሴ

ሙስጠፋ አህመድ

ተፈሪ ገብሩ

ሸምሱ ሲርጋጋ

አብረሃ መሰለ

አመልካች፡-አቶ ክንፈ ወልደሰንበት - ቀረቡ

ተጠሪዎች፡-

1. አቶ ስለሺ በቀለ - የቀረበ የለም
2. ወ/ሮ ፍቅርተ በቀለ - ቀረቡ
3. አቶ ልየው መብራቱ - ቀረቡ
4. አቶ አስረስ አሊ - ተወካይ ወ/ሮ ወርቁ ግዛው ቀረቡ
5. አቶ አሰፋ በቀለ - ቀረቡ
6. አቶ ኃይሉ ቸርነት - የቀረበ የለም
7. የካ ክፍክ ከተማ ስራ አስኪያጅ ጽ/ቤት - የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቶአል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የተዘጋ ነው የተባለን መንገድ በፍርድ ኃይል ለማስከፈት ከቀረበ ክስ ጋር ተያይዞ የተነሳ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን የተጀመረውም ከሳሽ የነበሩት የአሁኑ አመልካች በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እንደቅደም ተከተላቸው ከ1ኛ እስከ 6ኛ ተከላሾች በነበሩት የአሁኖቹ ከ1ኛ እስከ 6ኛ ተጠሪዎች ላይ በ11/10/2004 ዓ.ም. ባቀረቡት ክስ ነው፡፡የአሁኑ 7ኛ ተጠሪ በከተማው ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ውሳኔ ወደ ጉዳዩ እንዲገባ የተደረገ ተከራካሪ ወገን ነው፡፡ከሳሽ ያቀረቡት ክስ ይዘት ባጭሩ፡-ተከላሾቹ ከይዙታቸው ውጪ በመውጣት አስር ሜትር ስፋት ያለውን መንገድ አጥረው በመያዝ በከሳሽ ላይ ችግር መፍጠራቸውን የሚገልጽ ሆኖ በክፍለ ከተማው ፕላን መሰረት የያዙትን አስር ሜትር መንገድ እንዲለቁ ይወስን ዘንድ ዳኝነት የተጠየቀበት ነው፡፡ተከላሾቹ በበኩላቸው የመንገዱ ስፋት አስር ሜትር ሳይሆን ስምንት ሜትር መሆኑን እና ከሕጋዊ ይዞታቸው በመውጣት አጥር በማጠር

መንገድ ያላጣበቡ መሆኑን ገልጸው ክሱ ውድቅ እንዲደረግ ተከራክረዋል። ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን መርምሮ ውሳኔ ሰጥቶ የነበረ ቢሆንም ይግባኝ የቀረበለት ፍርድ ቤት ውሳኔውን ሽሮ የስር ፍርድ ቤት ጉዳዩ የሚመለከተውን የአሁኑን 7ኛ ተጠሪ ወደ ክርክሩ በማስገባት በጉዳዩ ላይ ውሳኔ እንዲሰጥ በመለሰው መሰረት ጣልቃ ገቡ በ26/04/2005 ኣ.ም. በሰጠው መልስ ከሳሽ በቂ መተላለፊያ መንገድ ያላቸው መሆኑን፣ በፕላኑ ላይ ያለውን መንገድ ለመስራት በቂ የሆነ ዝግጅት የሚፈልግ እና በሂደት ላይ የሚገኝ መሆኑን፣ ከሳሽ አቤቱታቸውን ማቅረብ የነበረባቸው ለአስተዳደሩ መሆኑን በመግለጽ ክሱ ውድቅ እንዲደረግ ተከራክሮአል።

ፍርድ ቤቱም ጉዳዩ ከሚመለከተው የክፍለ ከተማው የአስተዳደር ክፍል ተገቢው ተጣርቶ እንዲቀርብለት ካደረገ በኋላ ተከላሾቹ ለውስጥ ለውስጥ መንገድ የተጠናውን አስር ሜትር አጣብበው ወደ ይዞታቸው ያጠሩ መሆኑን፣ ይሁን እንጂ መንገዱ የተጠናው ተከላሾቹ ቦታውን በሕጋዊ መንገድ ከያዙ በኋላ እንደሆነ እና በካርታ ተከልሎ ከተሰጣቸው ይዞታ ውጪ የያዙት ቦታ እንደሌለ ከሚመለከተው የአስተዳደሩ አካል ተጣርቶ በተላከው ደብዳቤ የተረጋገጠ መሆኑን፣ በፀደቀው የክፍለ ከተማው ፕላን መሰረት የተጠናውን መንገድ ወደ ተግባር ለመለወጥ እንደወሰነ ማስከበር፣ የካሳ ክፍያ እና መሰል የቅድመ ዝግጅት ተግባራት መከናወን የሚገባቸው መሆኑን፣ እንደዚህ ዓይነት ተግባራትን ደግሞ አስተዳደሩ የሚያከናውነው በራሱ ዕቅድ እና የጊዜ ሰሌዳ መሰረት እንጂ በግለሰቦች አነሳሽነት አለመሆኑን ገልጾ ክሱን ውድቅ በማድረግ እና ለተከላሾቹ የወጪና ኪሳራ ዝርዝር የማቅረብ መብት በመጠበቅ ጭማር ውሳኔ ሰጥቶአል።

አመልካች አቤቱታቸውን ለዚህ ችሎት ያቀረቡት የከተማው ፍርድ ቤቶች ይግባኝ ሰሚ እና ሰበር ችሎቶች የቀረበላቸውን እንደቅደም ተከተሉ ይግባኝ እና የሰበር አቤቱታ ዘግተው በማሰናበታቸው ሲሆን ለዚህ ችሎት የቀረበው አቤቱታ ተመርምሮ ዳኝነት የተጠየቀበት መንገድ አላግባብ መዘጋቱ ተረጋግጦአል ከተባለ በኋላ ተጠሪዎቹ ሊለቁ አይገባም መባሉ፣ እንዲሁም አመልካች በመንገዱ መዘጋት ተጎጂ መሆናቸው ከታወቀ ተጠሪዎቹ የወጪና ኪሳራ ዝርዝር እንዲያቀርቡባቸው የመወሰኑን ተገቢነት ተጠሪዎቹ ባሉበት ለማጣራት ይቻል ዘንድ ጉዳዩ ለሰበር ክርክር እንዲቀርብ በመደረጉ ግራ ቀኙ የጽሁፍ ክርክር ተለዋውጠዋል። የጉዳዩ አመጣጥ እና የክርክሩ ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት የሚቻል መሆን አለመሆኑን ለክርክሩ ከተያዘው ጭብጥ አንጻር መርምረናል።

በዚህም መሰረት አንድ ግዴታ እንዲፈጸምለት የሚጠይቅ ሰው ለግዴታው መኖር ማስረጃ የማቅረብ ግዴታ ያለበት ስለመሆኑ በፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 2001 (1) እንዲሁም በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 258 እስከ 261 ድንጋጌዎች ስር ተመልክቶል። በፍትሐብሔር ጉዳይ እያንዳንዱ ተከራካሪ ወገን በክርክሩ ረቺ ሊሆን የሚችለው በእነዚህ ድንጋጌዎች መሰረት ክርክሩን ከሌላኛው ተከራካሪ ወገን በተሻለ ሁኔታ አስረድቶ በተገኘ ጊዜ መሆኑም የሚታወቅ ጉዳይ ነው። በተያዘው ጉዳይ አመልካች ክስ የመሰረቱት ከ1ኛ እስከ 6ኛ ያሉት ተጠሪዎች ከይዞታቸው ውጪ በመውጣት አስር ሜትር ስፋት ያለውን መንገድ አጥረው በመያዝ በከሳሽ ላይ ችግር መፍጠራቸውን በመግለጽ ነው። ይሁን እንጂ በጸደቀው የክፍለ ከተማው ማስተርፕላን መሰረት አስር ሜትር የውስጥ ለውስጥ መንገዱ የተጠናው ተጠሪዎች አሁን ይዘው የሚገኙትን ይዞታ በሕጋዊ መንገድ ከያዙ በኋላ መሆኑ እና ይዘው በሚገኙት የይዞታ መጠን ላይም በሚመለከተው አካል የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ የተሰጣቸው መሆኑ በክርክሩ ተረጋግጦአል። ይህም ተጠሪዎች አስር ሜትር መንገዱን አጥረው የያዙት ከሕጋዊ ይዞታቸው ውጪ በመውጣት ስለመሆኑ አመልካች በክሳቸው መሰረት ማስረዳት ያልቻሉ መሆኑን ነው። ክስ ካሰነሰው መንገድ ውጪ አመልካች በቂ የመተላለፊያ መንገድ ያላቸው ስለመሆኑም በክርክሩ የተረጋገጠ ሲሆን አመልካች በዚህ ረገድ በሰበር አቤቱታቸው ያቀረቡት ግልጽ የማስተባበያ ክርክር የለም። በማስተር ፕላኑ መሰረት የውስጥ ለውስጥ መንገዱ የጸደቀ ቢሆንም ተግባራዊ የማድረግ ስራው የስር ፍርድ ቤቶች እንደገለጹት በሚመለከተው የአስተዳደር አካል አማካይነት ዝግጅት ተደርጎበት እና አስፈላጊ የቅደመ ሁኔታ ስራዎች ከተከናወኑ በኋላ የሚፈጸም እንጂ ማስተር ፕላኑን መሰረት አድርገው ግለሰቦች የጸደቀው የውስጥ ለውስጥ መንገድ ጉዳይ በሕግ አግባብ እንደተሰጠ በሚገመተው የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ በተረጋገጠው ሕጋዊ ይዞታቸው ውስጥ በሚገኝ ሌሎች ግለሰቦች ላይ በሚያቀርቡት የመንገድ ይከፈትልኝ ክርክር እልባት ማግኘት የሚችል ጉዳይ አይደለም። የተጠናው አስር ሜትር መንገድ በተጠሪዎች የተያዘ መሆኑ መረጋገጡ ደግሞ ብቻውን መንገዱ ወዲያውኑ እንዲከፈት ውሳኔ ለመስጠት የሚያስችል አይደለም። በመሆኑም የአመልካቹን ክስ ውድቅ በማድረግ በስር ፍርድ ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ የሚነቀፍበት ሕጋዊ ምክንያት አልተገኘም።

የወጪና ኪሳራ ጉዳይን በተመለከተ በሌላ አኳኋን እንዲፈጸም በግልጽ ካልተደነገገ በቀር በክስ ምክንያት ስለሚከፈለው ስለማናቸውም ወጪና ኪሳራ የሚከፍለውን ወገን፣ የወጪንና የኪሳራውን ልክ፣ የሚከፈልበትን ሀብት ምንጭ፣ የአከፋፈሉን ሁኔታ እና ሌላውንም ተገቢ መስሎ የታየውን ውሳኔ ወይም ትዕዛዝ ፍርድ ቤቱ ትክክል መስሎ በሚገምተው ሁኔታ ሊሰጥ

የሚችል ስለመሆኑ በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 462 ስር ተመልክቶአል።ይህም የተከራካሪ ወገኖችን የክርክር አቋም፣የረቺ እና ተረቺ ወገኖችን ማንነት እና መሰል ሁኔታዎችን ከግምት በማስገባት ወጪና ኪሳራን የመወሰን ስልጣን በመሰረቱ ጉዳዩን ለሚወስነው ፍርድ ቤት የተሰጠ መሆኑን መገንዘብ የሚያስችል ነው።በወጪና ኪሳራ ጉዳይ በተሰጠ ውሳኔ ላይ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻ ስለመሆኑም በስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 466 ስር ተመልክቶአል።በተያዘው ጉዳይ አመልካች በክርክሩ ተረቺ ወገን መሆናቸው ተረጋግጦአል።የተጠሪዎቹን የወጪና ኪሳራ ዝርዝር የማቅረብ መብት በመጠበቅ በስር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤትም ጭምር ተቀባይነት አግኝቶአል።በመሆኑም በዚህ ረገድ በስር ፍርድ ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ በሕግ በተሰጣቸው ስልጣን መሰረት በአግባቡ የተሰጠ ነው ከሚባል በቀር ውሳኔው መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት የሚቻል ሆኖ አልተገኘም።

ሲጠቃለል አቤቱታ የቀረበበት የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት የሚቻል ሆኖ ስላልተገኘ የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቶአል።

ው ሳ ኔ

1. በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 05149 በ21/02/2006 ዓ.ም. ተሰጥቶ በከተማው ፍርድ ቤቶች ይግባኝ ሰሚ እና ሰበር ችሎቶች እንደቅደም ተከተሉ በመዝገብ ቁጥር 21346 በ17/04/2006 ዓ.ም. እና በመዝገብ ቁጥር 21533 በ27/05/2006 ዓ.ም. በትዕዛዝ የጸናው ውሳኔ በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 348(1) መሰረት ፀንቶአል።
2. የውሳኔው ቅጂ ለስር ፍርድ ቤቶች ይላክ።
3. የሰበር ክርክሩ ያስከተለውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።
4. ውሳኔ ያገኘ ሰለሆነ መዝገቡ ተዘግቶአል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ት/ኔ